

Minimabeleid 2019-2022

*Afdeling Werk, Inkomen, Jeugd en Zorg (WIJZ), onderdeel
van de uitvoeringsorganisatie gemeente Leidschendam-
Voorburg*

Z/18/25847/104666-2

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
Ambitie	3
Coalitieakkoord	3
Leeswijzer	3
2. Ontwikkelingen	4
Onderzoeken	4
Exogene ontwikkelingen.....	6
Ontwikkeling gebruik	6
Uitbreiding doelgroep en regelingen	7
Terugblik 2015-2018	7
3. Nieuw beleid	8
Situatie 2018.....	8
Situatie 2019 en verder	9
Armoedeval	10
Algemene voorzieningen	10
Communicatie.....	11
4. Doelstellingen en monitoring.....	12
Doelstellingen	12
Monitoring	12
Evaluatie	12
Raakvlakken	12
5. Financiën.....	14
Ontwikkeling budget.....	14
Klijnsmagelden	14
6. Risico's en andere aandachtspunten.....	15
Risico's	15
Aandachtspunten	16
7. Bijlage 1: minimaregelingen 2018	17

1. Inleiding

Voor u ligt het minimabeleid van de gemeente Wassenaar, één van de beleidsplannen van de afdeling Werk, Inkomen, Jeugd en Zorg (van de uitvoeringsorganisatie gemeente Leidschendam-Voorburg) voor de periode 2019 tot en met 2022. In dit plan wordt inzicht gegeven in hoe de komende jaren in wordt gezet op voorkoming van armoede en vergroting van de financiële zelfredzaamheid door middel van de inzet van minimaregelingen.

Ambitie

Dit beleidsplan draagt bij aan de realisatie van doelstelling 1 van het Beleidsplan Sociaal Domein: inwoners zijn zelfredzaam en kunnen zo lang mogelijk de regie over hun eigen leven houden. Zoals hierin ook wordt geschetst, draagt financiële zelfredzaamheid bij aan de mate waarin iemand de regie over zijn of haar eigen leven kan behouden.

Echter, niet iedereen is altijd in staat om in zijn of haar eigen levensonderhoud te voorzien. De gemeente ondersteunt inwoners dan ook indien nodig (tijdelijk) met een inkomensvoorziening op maat. Deze ondersteuning is gericht op het voorkomen van armoede en het realiseren van een financieel stabiele situatie voor de toekomst. Tegelijkertijd is, zoals in hoofdstuk 2 te lezen is, het aantal minimahuishoudens gestegen. Door middel van dit beleidsplan en de hierin opgenomen maatregelen, wil de gemeente het aantal huishoudens en het aantal kinderen dat met armoede te maken heeft, terugdringen.

Het beleidsplan borgt tevens de uitvoering van (wettelijke) taken en geeft de komende jaren richting om hier optimale resultaten mee te behalen.

Coalitieakkoord

In het coalitieakkoord "Zelfstandig en Verantwoordelijk" (2018-2022) wordt de aandacht onder andere gevestigd op:

- (vroegtijdige) Signalering van armoede
- Jongeren die opgroeien in gezinnen die het financieel zwaar hebben, waarbij expliciet deelname aan school, (sport)verenigingen en het sociale leven is benoemd
- Ondersteuning voor Wassenaarders die deze het hardst nodig hebben
- Een eventuele armoedeval zoveel mogelijk te voorkomen
- Integraal en op maat ondersteunen van gezinnen die te maken hebben met armoede om er gezamenlijk weer bovenop te komen
- Blijvende ondersteuning van Stichting Leergeld

Deze uitgangspunten zijn meegenomen in de verdere uitwerking van dit beleidsplan.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 worden de ontwikkelingen die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden, uiteengezet. Hoofdstuk 3 gaat in op de daadwerkelijke minimaregelingen. De doelstellingen en monitoring hiervan worden beschreven in hoofdstuk 4. In de financiële situatie en gevolgen wordt inzicht gegeven in hoofdstuk 5. Tot slot worden in hoofdstuk 6 de risico's en andere aandachtspunten omschreven.

2. Ontwikkelingen

Om de gemaakte keuzes binnen het minimabeleid 2019-2022 in perspectief te plaatsen, worden in dit hoofdstuk de ontwikkelingen welke van invloed geweest zijn, uiteengezet. In hoofdstuk 3 wordt vervolgens ingegaan op de aanpassingen.

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de gedane onderzoeken. Daarna wordt ingegaan op exogene ontwikkelingen, de ontwikkeling van het gebruik, de eerder gedane uitbreiding van de doelgroep en regelingen, en tot slot op het minimabeleid 2015-2018.

Onderzoeken

Op verzoek van de gemeente heeft onderzoeksbureau KWIZ in 2016 een armoedeonderzoek uitgevoerd, de zogeheten Armoedemonitor. Dit onderzoek is eerder ook in 2012 uitgevoerd.

	2012 (aantal)	2012 (%)	2016 (aantal)	2016 (%)
Aantal minimahuishoudens	530	4,7%	603	5,2%
Aantal kinderen dat in armoede opgroeit	235	4,3%	290	5%

Op verzoek van de gemeente heeft onderzoeksbureau KWIZ in 2016 een armoedeonderzoek uitgevoerd, de zogeheten Armoedemonitor. Dit onderzoek is eerder ook in 2012 uitgevoerd. In 2016 hadden 603 huishoudens (5,2%) een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm. Dit aantal lag ver onder het landelijk gemiddelde van 10%. Relatief gezien is het aantal minimahuishoudens licht gestegen (zo ook landelijk). Daarnaast is ook het aantal kinderen dat in armoede opgroeit, gestegen. In totaal leefden er in 2016 290 kinderen in een minimahuishouden (5% versus 4,3% in 2012).

In de Armoedemonitor zijn een aantal conclusies terug te vinden, waaronder:

- 56,2% van de minimahuishoudens heeft een bijstandsuitkering. 19,2% ontvangt AOW. 24,6% heeft een ander inkomen, zoals werk of WW
- Eenoudergezinnen hebben meer kans op armoede. 20% van alle eenoudergezinnen heeft een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm. In totaal is 49,3% van alle minima alleenstaand
- Bijna 64% van de minima is dat al drie jaar of langer. In totaal komt dit neer op 385 huishoudens. Dit wijkt niet af van het landelijke beeld
- Het gebruik van de minimaregelingen is in 2016 toegenomen

In 2017 heeft het NIBUD een Minima-effectrapportage voor de gemeente Wassenaar opgeleverd. Hierbij is gekeken naar het effect van landelijke en lokale inkomensondersteunende regelingen op de financiële positie van huishoudens met een laag inkomen in de gemeente. Binnen deze onderzoeksvraag is rekening gehouden met zowel de landelijke inkomensondersteunende maatregelen als de lokale regelingen, bijvoorbeeld het kwijscheldingsbeleid, de collectieve zorgverzekering en de individuele inkomstenstoeslag. Ook is gekeken naar de armoedeval (zie ook hoofdstuk 3).

Voor een aantal doelgroepen is door het NIBUD berekend wat deze huishoudens overhouden aan inkomsten nadat zij de nodige uitgaven hebben gedaan. Deze bedragen zijn exclusief een eventuele inkomstenstoeslag omdat huishoudens hier pas na 3 jaar voor in aanmerking komen. Per huishoudensamenstelling is in

onderstaande tabel aangegeven wat het bedrag is dat men maandelijks overhoudt (groen) of tekort komt (rood):

Doelgroep	Maandelijks budget		
	100%	110%	130%
Alleenstaande met twee jonge kinderen (3 en 5 jaar)	€ 77	€ 181	€ 244
Paar ¹ met zorgvraag en thuiswonend werkend kind (25 jaar)	€ 384	€ 428	€ 578
Ouder echtpaar (AOW-gerechtigd)	€ 180	€ 144	€ 237
Alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd)	€ 169	€ 160	€ 227
Alleenstaande oudere (AOW-gerechtigd) met zorgvraag	€ 54	€ 45	€ 105
Paar met twee oudere kinderen (14 en 16 jaar)	€ -208	€ -186	€ -266
Alleenstaande onder AOW gerechtigde leeftijd met zorgvraag	€ -146	€ -132	€ -36
Alleenstaande onder AOW gerechtigde leeftijd	€ -60	€ -46	€ 68
Paar onder de AOW gerechtigde leeftijd	€ -89	€ -80	€ -3

In de tabel hierboven wordt uitgegaan van de kosten voor zowel het basispakket als het restpakket. De Minima-effectrapportage maakt onderscheid tussen het basispakket en het restpakket:

- Basispakket: alle noodzakelijke uitgaven die een huishouden moet doen, te weten de vaste lasten, huishoudelijke uitgaven voor bijvoorbeeld voeding, en reserveringsuitgaven
- Restpakket: de uitgaven voor sociale participatie en overige uitgaven. In dit beleidsplan wordt, net als in de tabel hierboven, uitgegaan van uitgaven voor zowel het basis- als het restpakket.

Wanneer wordt uitgegaan van alleen de uitgaven voor het basispakket, komen alleen de alleenstaanden met een zorgvraag en een inkomen tot 100% van de bijstandsnorm, maandelijks geld tekort (te weten € 49). Alle overige huishoudens dan wel huishoudensamenstellingen kunnen de uitgaven uit het basispakket wel bekostigen. Ook moet worden opgemerkt dat, wanneer een inwoner de individuele inkomenstoeslag wel ontvangt, zij maandelijks € 37 tot € 50 per maand meer te besteden hebben.

Zoals in de tabel hierboven te zien is, hebben met name paren met oudere kinderen, alleenstaanden onder de pensioengerechtigde leeftijd en paren onder de pensioengerechtigde leeftijd moeite om rond te komen.

Het NIBUD concludeert in de Minima-effectrapportage dat de diverse vormen van inkomensondersteuning van de gemeente Wassenaar een positief effect hebben op de bestedingsruimte van de inwoners die hier gebruik van maken. Ook een vergelijking tussen de gemeenten Leidschendam-Voorburg, Voorschoten en Wassenaar leidt tot de conclusie dat de gemeenten een goed minimabeleid voeren. Er wordt echter ook aandacht gevraagd voor de huishoudens die maandelijks met tekorten te maken hebben. Tegelijkertijd wordt aangegeven dat het voor gemeenten een onmogelijke opgave is om tekorten van enkele honderden euro's per maand te compenseren. Desondanks wordt in dit beleidsplan een nieuwe koers uitgestippeld, middels een verschuiving van budget en focus, juist om deze opgave mogelijk te maken.

¹ In de Minima-effectrapportage wordt de term "paren" gehanteerd waar de Participatiewet spreekt van "gehuwden"

Exogene ontwikkelingen

Landelijk zijn er een aantal ontwikkelingen gaande welke ook hun doorwerking hebben binnen de gemeente Wassenaar.

Wetswijzigingen en wettelijke kaders

De categoriale regelingen zijn vanaf 1 januari 2015 komen te vervallen². Gemeenten moeten gerichte inkomensondersteuning (maatwerk) bieden, zodat de middelen terechtkomen bij de inwoners die deze ondersteuning het hardst nodig hebben. Gemeenten mogen nog wel een aanvullende zorgverzekering en stadspas voor minima aanbieden.

Ook is de langdurigheidstoelage vervangen door de individuele inkomensvoet. Deze toeslag wordt verstrekt aan inwoners die langdurig van een laag inkomen rond moeten komen, zonder dat zij zicht hebben op een verbetering van dit inkomen. Voor meer informatie hierover, wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

Landelijke ontwikkelingen

In het regeerakkoord heeft het kabinet afspraken gemaakt met gemeenten over de intensivering van het armoede- en minimabeleid. Er is landelijk extra aandacht voor gezinnen met kinderen, werkenden met een laag inkomen en ouderen met een klein pensioen. Eén van de speerpunten in de intensivering van het minimabeleid is de zorg voor kinderen die opgroeien in armoede. Hiervoor zijn door het vorige kabinet extra middelen beschikbaar gesteld, de zogeheten Klijnsmagelden.

Ontwikkeling gebruik

In 2017 is het gebruik van de diverse minimaregelingen gegroeid ten opzichte van de voorgaande jaren. Deze groei zag er als volgt uit:

Regeling	Groei 2017 ten opzichte van 2016
Bijzondere bijstand (algemeen)	+ 43%
Individuele inkomensvoet	+ 212%
Collectieve zorgverzekering	+ 18%
Regeling schoolgaande kinderen	- 16%
Regeling chronisch zieken en gehandicapten en pensioengerechtigden	+ 12%
Regeling computer, tablet en internet	- 29%
Regeling maatschappelijke participatie	+ 18%

Bij twee regelingen is het gebruik gedaald; de regeling schoolgaande kinderen en de regeling computer-, tablet- en internet.

Voor de school-, sport- en cultuurkosten (regeling schoolgaande kinderen) is het gebruik en bereik afgenomen met 16%. De grootte van de totale doelgroep bedroeg 119 huishoudens in 2016 en 116 huishoudens in 2017. In 2016 werd er 72 keer gebruik gemaakt van de regeling en in 2017 67 keer. Hoewel het om een relatief kleine afname gaat in doelgroep en gebruik, levert dit een vertekend percentage op.

Een mogelijke verklaring voor de daling van het gebruik en bereik van de computer-, tablet- en internetregeling, is dat er maar eens per vijf jaar een aanvraag ingediend kan worden voor een computer en/of een tablet. Hierdoor is

² Als gevolg van de Wet maatregelen Wwb die is opgegaan in de Participatiewet

het mogelijk dat de jaarlijkse aantallen niet vergelijkbaar zijn met de aantallen in een eerder of later jaar. Voor meer informatie over de diverse regelingen, wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

Uitbreiding doelgroep en regelingen

In 2018 is de maximale inkomensgrens voor het kindpakket³ (zie hoofdstuk 3) verhoogd van 110% naar 130%, onder andere op basis van de aanbevelingen van het NIBUD zoals gedaan in de Minima-effectrapportage. In 2018 heeft de raad hiermee ingestemd (Z/18/18796).

Terugblik 2015-2018

Het minimabeleid voor de periode 2015 tot en met 2018 is opgesteld naar aanleiding van lokale en landelijke ontwikkelingen, waaronder extra Rijksmiddelen voor armoedebestrijding en wijzigingen in wet- en regelgeving. Hoewel het streven was en is dat inwoners zoveel mogelijk in hun eigen levensonderhoud (en dat van hun gezin) voorzien door aan het werk te zijn, gaat arbeids- of maatschappelijke participatie niet altijd vanzelf. Voor inwoners die door welke reden dan ook (tijdelijk) niet over voldoende middelen beschikken om in het eigen levensonderhoud te voorzien, biedt de gemeente ondersteuning.

Uitgangspunten in het minimabeleid 2015-2018 waren:

- Werk boven uitkering en terugkeer naar de arbeidsmarkt
- Harmonisering van de regelingen binnen de drie gemeenten van het samenwerkingsverband
- Het zoveel als mogelijk voorkomen van de armoedeval, voor zover het minimabeleid hier invloed op had

Daarnaast waren een aantal doelstellingen opgesteld, waaronder het vergroten van het bereik van de minimaregelingen, de afstemming en aanpassing aan nieuwe wetgeving, en de implementatie van nieuwe regelgeving waaronder de tabletregeling.

De raad is eerder geïnformeerd over de voortgang, onder andere door middel van het voorstel "verruiming kindpakket" (2018; Z/18/018796).

³ School-, sport- en cultuurkosten basisonderwijs, school-, sport- en cultuurkosten voortgezet onderwijs, computerregeling, tabletregeling en internetkosten.

3. Nieuw beleid

Het doel van dit beleidsplan is om inwoners die in armoede leven, zoveel als mogelijk te ondersteunen en te laten participeren in de samenleving. Zij moeten voldoende middelen hebben om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien en financieel zelfredzaam zijn, of ondersteund worden dit zo snel en goed mogelijk te bereiken. Hier ligt dan ook de samenhang met het re-integratie- en participatiebeleid (zie ook hoofdstuk 4). Werk is en blijft één van de (zo niet de meest) succesvolle wijzen om financiële zelfredzaamheid te bevorderen dan wel bereiken.

Situatie 2018

De bijzondere bijstand bestaat uit een aantal lokale minimaregelingen, een aantal waarvan voor specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld kinderen). Kort samengevat betreft het:

- Het kindpakket:
 - o School-, sport- en cultuurkosten basisonderwijs
 - o School-, sport- en cultuurkosten voortgezet onderwijs
 - o Computerregeling
 - o Tabletregeling
 - o Internetkosten
- Bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten
- Bijzondere bijstand voor personen met de pensioengerechtigde leeftijd
- Witgoedregeling/duurzame gebruiksgoederen
- Maatschappelijke participatie
- Collectieve zorgverzekering
- Individuele inkomenstoeslag

Daarnaast zijn er ook landelijke regelingen, zoals leenbijstand of bijzondere bijstand ten behoeve van bewindvoeringskosten. Voor alle regelingen geldt dat ze alleen toegewezen worden aan inwoners met een inkomen tot een bepaalde grens (een percentage van de bijstandsnorm). Ook moeten zij voldoen aan een vermogensgrens (een wettelijk vastgesteld maximaal eigen vermogen).

Voor meer informatie over minimaregelingen, wordt verwezen naar bijlage 1.

Kwijtschelding

Kwijtschelding kan gevraagd worden voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing en de hondenbelasting voor de eerste hond. Hierbij geldt een inkomensgrens van maximaal 100% van de bijstandsnorm.

Voor wat betreft de waterschapsbelasting, kan kwijtschelding gevraagd worden bij het hoogheemraadschap Rijnland.

Tot slot kan de gemeente kwijtschelding verlenen voor de leenbijstand, bijvoorbeeld voor de aanschaf van duurzame gebruiksgoederen. De bedragen die hiervoor verleend worden aan inwoners, zijn opgenomen in het prijzenboek. Na 3 jaar aflossing wordt het resterende bedrag kwijtgescholden. Als onderdeel van dit beleidsplan, zijn ook de bedragen in het prijzenboek herzien zodat deze aansluiten op de bedragen die het NIBUD en omliggende gemeenten hanteren. Waar voorheen ook indexering van deze bedragen plaatsvond, zal dit niet langer het geval zijn. De bedragen worden in plaats hiervan eens per vier jaar bijgesteld.

Situatie 2019 en verder

Om de aansluiting op de doelgroepen zoals omschreven in hoofdstuk 2 te optimaliseren, worden een aantal wijzigingen in de minimaregelingen doorgevoerd. Deze wijzigingen worden gedaan op basis van onder andere de Minima-effectrapportage en de Armoedemonitor. Zo heeft het NIBUD geadviseerd om bijvoorbeeld de regeling school-, sport- en cultuurkosten uit te breiden, het bedrag voor de bijzondere bijstand voor pensioengerechtigden te verlagen en deze middelen in andere regelingen te investeren en de doelgroepen voor de individuele inkomenstoeslag te herzien. Naar aanleiding hiervan worden een aantal regelingen aangepast en een aantal wordt geïntensiveerd, om zo ook bij te dragen aan de benodigde tekortreductie:

- Aanpassingen:
 - o Bijzondere bijstand voor pensioengerechtigden: de vergoeding bedraagt vanaf 1 januari 2019 € 151 per jaar en € 760 per drie jaar. De doelgroep stijgt in verband met de vergrijzing, maar volgens de Minima-effectrapportage houdt deze doelgroep maandelijks geld over
 - o Bijzondere bijstand verborgen kosten voor chronisch zieken en gehandicapten: de vergoeding voor aanvullende kosten als telefoonkosten, reiskosten en bijvoorbeeld een attentie voor een mantelzorger. Deze regeling betreft nadrukkelijk geen medische kosten, daar de inwoners die gebruik maken van deze regeling vaak ook gebruik maken van de collectieve zorgverzekering. Het bedrag dat zij jaarlijks krijgen bedraagt vanaf 1 januari 2019 € 150
 - o Actualisatie van het prijzenboek, deels gebaseerd op bedragen van het NIBUD en andere gemeenten. . Een verlaging van de bedragen die worden uitgekeerd in het kader van leenbijstand en een waarschijnlijk lager bedrag aan kwijschelding hiervan na de aflosp periode, resulteert in lagere uitgaven op dit gebied
- Intensivering:
 - o Herindeling van de individuele inkomenstoeslag en bijbehorende vergoeding: inwoners welke langer dan 3 jaar een bijstandsuitkering ontvangen en waarbij geen zicht is op inkomensverbetering, komen in aanmerking voor de individuele inkomenstoeslag. Om de regeling beter aan te laten sluiten op de doelgroepen, worden de bedragen niet langer uitgekeerd aan alleenstaanden, alleenstaanden met kinderen of gehuwden/paren, maar aan de volgende doelgroepen:
 - Alleenstaanden zonder kinderen (€ 450 per jaar, voorheen € 393)
 - Alleenstaanden met kinderen jonger dan 12 jaar (€ 450 per jaar, voorheen € 505)
 - Alleenstaanden met kinderen van 12 jaar of ouder (€ 600 per jaar, voorheen € 505)
 - Gehuwden zonder kinderen (€ 600 per jaar, voorheen € 563)
 - Gehuwden met kinderen jonger dan 12 jaar (€ 450 per jaar, voorheen € 563)
 - Gehuwden met kinderen van 12 jaar of ouder (€ 600 per jaar, voorheen € 563)
 - o De regeling ten behoeve van school-, sport- en cultuurkosten voor het voortgezet onderwijs wordt verhoogd van € 452 naar € 500

Doelgroepen

De verschuivingen van de hoogte van vergoedingen zorgt ervoor dat de doelgroepen die volgens de Minima-effectrapportage (zie hoofdstuk 2) maandelijks meer moeite hebben om rond te komen, meer tegemoet worden gekomen.

Tot slot wordt door de verschuiving ook binnen het minimabeleid maatwerk aangebracht. Er is meer aandacht voor de doelgroepen welke de grootste problemen ervaren bij het maandelijks rondkomen van het inkomen dat zij hebben. Door de differentiatie in de individuele inkomenstoeslag passen de vergoedingen ook beter bij de individuele situaties van de inwoners. Daarnaast wordt middels de verhoging van de school-, sport- en cultuurkosten voortgezet onderwijs meer aandacht besteed aan kinderen die opgroeien in armoede.

Armoedeval

Het kan voorkomen dat een huishouden met een bepaald inkomen, bijvoorbeeld 120% van de bijstandsnorm, uiteindelijk minder overhoudt dan een huishouden met een lager inkomen. Dit omdat zij niet in aanmerking komen voor diverse regelingen die alleen voor huishoudens met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm toegankelijk zijn. Dit wordt de zogeheten 'armoedeval' genoemd en kan bijvoorbeeld een nadelig effect zijn van het vanuit een bijstandsuitkering uitstromen naar betaald werk, waarbij het inkomen van een huishouden (in sommige gevallen nét) boven een maximale inkomensgrens kan plaatsen. Hierdoor kunnen zij niet langer aanspraak maken op regelingen waarvoor zij eerder wel in aanmerking kwamen. Dit terwijl de kosten toenemen, bijvoorbeeld door het ontstaan van reiskosten van de woonplaats naar de werkplaats.

Door de uitbreiding van de doelgroepen voor het kindpakket (vanaf 1 augustus 2018), waarbij de maximale inkomensgrens is verhoogd (zoals ook vermeld in hoofdstuk 2), wordt geprobeerd deze armoedeval zoveel als mogelijk tegen te gaan. Ook de voorgestelde herverdeling heeft geen negatief effect op de armoedeval. De belangrijkste factor voor de armoedeval is het toegankelijk houden van de regelingen voor inwoners met een inkomen tot 130% van de bijstandsnorm.

Algemene voorzieningen

Naar voorbeeld van andere gemeenten en het NIBUD, zijn de bedragen in het prijzenboek bijgesteld (zie ook het onderdeel 'kwijschelding' in dit hoofdstuk). Daarnaast is geconstateerd dat een aantal andere gemeenten in het minimabeleid actief verwijst naar algemene voorzieningen wanneer het gaat om bijvoorbeeld de aanschaf van gebruiksgoederen of de woninginrichting. Hierbij verwijzen zij bijvoorbeeld naar een kringloop.

Hoewel de bedragen in het bijgestelde prijzenboek aansluiten op die van het NIBUD en omliggende gemeenten en ook gecontroleerd zijn op het wel of niet voldoende zijn om de corresponderende spullen aan te schaffen, stimuleren zij inwoners ten dele eveneens om gebruik te maken van alternatieven op nieuwoor. Zij kunnen het eigen netwerk aanspreken om spullen van bijvoorbeeld familie, vrienden of kennissen over te nemen.

Ook kunnen zij gebruik maken van andere organisaties als fondsen. Binnen de gemeente Wassenaar kunnen inwoners, wanneer zij voldoen aan de voorwaarden die hieraan gesteld zijn, aanspraak maken op ondersteuning van Stichting Leergeld. Andere organisaties waar inwoners mogelijk een beroep op kunnen doen, zijn:

- Centrum Jeugd en Gezin Wassenaar

- Voedselbank Wassenaar
- Formulierenbrigade
- Stichting Maatschappelijke Ondersteuning en Dienstverlening Wassenaar (SMOW)
- Sociaal Fonds
- De Kledingbank Voorschoten, Leidschendam-Voorburg en Wassenaar
- Stille Kracht

Communicatie

In voorgaande jaren is actief ingezet op communicatie over de minimaregelingen, wat bij heeft gedragen aan de groei van het gebruik van deze regelingen (zie ook hoofdstuk 2).

Voor de periode 2019-2022 wordt ingezet op het actueel houden van de communicatie omtrent de minimaregelingen. Hieronder valt onder andere het bijhouden van de informatie op de gemeentelijke website en het up-to-date houden van voorlichtingsmateriaal.

4. Doelstellingen en monitoring

Op basis van de situatie zoals geschetst in hoofdstuk 2, kan gesteld worden dat inwoners steeds beter hun weg weten te vinden naar de gemeente wanneer zij (tijdelijk) niet rond kunnen komen. Dit onder andere als gevolg van de verhoogde inzet op de communicatie over de diverse regelingen.

Doelstellingen

Om te bepalen in welke mate dit beleidsplan de ambitie van het bevorderen van de financiële zelfredzaamheid van inwoners weet te verwezenlijken, zijn een aantal doelstellingen opgesteld:

- Het beleidsplan levert een bijdrage aan het financieel zelfredzaam maken van inwoners. In 2022 zijn dan ook minder huishoudens afhankelijk van minimaregelingen ten opzichte van het aantal in 2016. Hierbij wordt zoveel mogelijk toegewerkt naar middeling van de besteedbare inkomens zoals vermeld in hoofdstuk 2, middels de herverdeling zoals omschreven in hoofdstuk 3. Echter, exogene ontwikkelingen, waarvan de gevolgen nog niet in te schatten zijn, kunnen hun doorwerking hebben op de mate waarin deze doelstelling wordt bereikt
- Minder kinderen groeien in 2022 op in armoede ten opzichte van het aantal kinderen in minimahuishoudens in 2016. Hierbij gelden dezelfde uitgangspunten als hierboven omschreven
- Inwoners die recht hebben op één of meerdere minimaregelingen, zijn hiermee bekend en maken hier ook gebruik van

Daarnaast zet de gemeente in op samenwerking met maatschappelijke partners, onder andere door middel van de opzet van een armoedeplatform. Hier zullen ook de gemeenten Leidschendam-Voorburg en Voorschoten aan deelnemen.

Monitoring

Monitoring geschiedt middels het uitvoeren van bestaande onderzoeken, te weten de Armoedemonitor en de Minima-effectrapportage. De eerstvolgende Armoedemonitor heeft betrekking op het jaar 2020. Voor de Minima-effectrapportage is dit 2019. Indien deze onderzoeken hier aanleiding toe geven, wordt het minimabeleid tussentijds bijgesteld (zie ook het onderdeel 'evaluatie' hieronder).

Daarnaast worden de ontwikkelingen in termen van aantallen (aanvragen en toekenningen) en uitgaven gedurende de uitvoering van dit beleidsplan gemonitord. Ook signalen van maatschappelijke partners omtrent het gebruik en exogene ontwikkelingen, worden in de monitoring meegenomen.

Evaluatie

De evaluatie van dit beleidsplan volgt na de uitvoering van de volgende Armoedemonitor en Minima-effectrapportage. De gemeenteraad wordt over de uitkomsten geïnformeerd. Indien nodig wordt het beleidsplan bijgesteld. Daarnaast kunnen landelijke ontwikkelingen aanleiding zijn voor evaluatie of bijstelling vanuit het beleid, afhankelijk van de aard van de ontwikkeling.

Raakvlakken

Voor de periode 2019 tot en met 2022 is nieuw re-integratie- en participatiebeleid ontwikkeld, met als doel het begeleiden van zoveel mogelijk inwoners naar (regulier) werk. De mate waarin dit doel bereikt wordt, alsook het inkomen dat

hiermee wordt verworven, is mede bepalend voor het aantal inwoners dat een beroep doet of moet doen op gemeentelijke ondersteuning, bijvoorbeeld in de vorm van inkomensregelingen.

5. Financiën

In dit hoofdstuk wordt de ontwikkeling van de bijzondere bijstand op financieel gebied nader toegelicht.

Ontwikkeling budget

Op lange termijn (vanaf 2020) is de ontwikkeling van de uitgaven afhankelijk van diverse factoren, waaronder:

- Ontwikkelingen in landelijke wet- en regelgeving, zoals eerder geschetst in hoofdstuk 2
- De ontwikkeling van het aantal inwoners welke langer dan 3 jaar een bijstandsuitkering ontvangen, in verband met de kosten voor de individuele inkomenstoelag
- Landelijke ontwikkelingen inzake het beschermingsbewind, zoals uiteengezet in hoofdstuk 6

Vanwege deze onduidelijkheden, is het nu niet met zekerheid te zeggen dat het beschikbare budget in de komende jaren voldoende is. Voor wat betreft de komende jaren, is het budget als volgt begroot:

	2019	2020	2021	2022
Totaal budget minimaregelingen	€ 576.333	€ 576.333	€ 555.133	€ 555.133

Klijnsmagelden

Door het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is sinds 2017 landelijk geld beschikbaar gesteld met als doel armoede onder kinderen tegen te gaan, de zogeheten Klijnsmagelden. De gemeente Wassenaar mag hiervan jaarlijks circa € 100.000 besteden.

In de adviesnota Z/18/018796, "verruiming kindpakket Wassenaar", is voorgesteld om:

- De bijdrage aan Stichting Leergeld Wassenaar voor 2018 vast te stellen op € 20.000
- Een bedrag van € 10.000 in te zetten voor het bieden van peuteropvangmogelijkheden voor kinderen uit minimahuishoudens
- Voor 2018 een budget van € 20.000 beschikbaar te stellen voor het mogelijk maken van het behalen van een zwemdiploma voor kinderen in minimagezinnen
- De regelingen uit het kindpakket voor 2018 toegankelijk te maken, zodat ook gezinnen tussen de 110% en 130% van de geldende bijstandsnorm in aanmerking komen
- Uitbreiding van de schoolkostenregeling voor kinderen in het basisonderwijs

6. Risico's en andere aandachtspunten

Risico's

In dit beleidsplan is zoveel mogelijk toegewerkt naar een optimale verdeling van het budget over de inwoners die financiële ondersteuning nodig hebben. In de onderzoeken Armoedemonitor dan wel Minima-effectrapportage en in dit minimabeleid wordt gebruik gemaakt van een aantal standaardmodellen van huishoudensamenstelling. Uiteraard is de werkelijkheid complexer dan dat. Deze modellen zijn echter noodzakelijk in het ontwikkelen van beleid. In dit beleidsplan is getracht om op basis van de beschikbare informatie zoveel mogelijk recht te doen aan een eerlijke verdeling binnen de doelgroepen.

Daarnaast geldt als risico dat ontwikkelingen in de periode 2019-2022 ervoor kunnen zorgen dat het beleidsplan op effectiviteit moet inboeten. Daarom zal dit beleidsplan jaarlijks worden geëvalueerd en indien nodig worden bijgesteld.

Beschermingsbewind

Gemeenten zijn sinds 2012 verplicht om schuldhulp te verlenen aan hun inwoners middels advies en budgetbeheer. Inwoners kunnen beschermingsbewind toegekend krijgen van een rechter wanneer zij hiertoe een aanvraag indienen. Wanneer zij zelf de kosten voor de werkelijke uitvoering hiervan door een bewindvoerder niet kunnen betalen, dan wordt dit vergoed vanuit de bijzondere bijstand.

Ten opzichte van 2014 is in 2017 ruim € 24.000 meer uitgegeven aan de kosten voor bewindvoering, een stijging van ruim 236%. De gemeente Wassenaar is hierin niet uniek; ook landelijk gezien stijgen de kosten. Hiervoor zijn diverse oorzaken te vinden:

- Meer mensen met financiële problemen dan wel schulden, onder andere als gevolg van de crisis, hogere vaste lasten en onvoldoende inzicht in de eigen financiële situatie
- Een toename in het aantal rechterlijke toewijzingen
- Een groeiend aantal bewindvoerders en actieve werving van klanten

Het kabinet wil hier op inspelen, onder andere door gemeenten adviesrecht te geven wanneer een verzoek tot bewindvoering wordt ingediend bij de rechter. Hierdoor kan de gemeente niet alleen advies meegeven maar mogelijk ook beter sturen op het budgetresultaat voor wat betreft dit onderdeel. Omdat de uitwerking van het regeerakkoord nog niet compleet is en er dus nog een aantal onduidelijkheden zijn, wordt naar verwachting in de loop van 2019 een plan van aanpak opgesteld met betrekking tot dit onderdeel. Enkele pilotgemeenten oefenen hier mee. Omdat er nog een aantal onduidelijkheden zijn, waaronder de resultaten van de pilots en de uitwerking van het regeerakkoord, wordt naar verwachting in de loop van 2019 een plan van aanpak opgesteld. Hierbij wordt de verbinding gezocht met het schuldhulpverleningsbeleid.

De verwachting is echter dat een adviesrol in eerste instantie niet zal leiden tot een directe besparing op deze uitgaven. De gemeente zal dan ook de komende jaren te maken hebben met hoge uitgaven voor het beschermingsbewind.

Aandachtspunten

Tijdens de duur van dit beleidsplan kunnen mogelijk exogene ontwikkelingen optreden, die ten tijde van het opstellen van het beleid (nog) niet voorzien zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan wetswijzigingen of ontwikkelingen zoals geschetst in hoofdstukken 2 en 5.

7. Bijlage 1: minimaregelingen 2018

Binnen de gemeente bestaan een aantal minimaregelingen. In onderstaand overzicht is een weergave van de regelingen en bijbehorende inkomensgrenzen opgenomen. Daarnaast is met het symbool * aangegeven welke regelingen binnen dit beleidsplan worden gewijzigd:

- *Het kindpakket (inkomensgrens tot 130% van de bijstandsnorm):*
 - o *School-, sport- en cultuurkosten basisonderwijs.* Inwoners met een laag inkomen en schoolgaande kinderen die jonger zijn dan 18 jaar, kunnen in aanmerking komen voor een tegemoetkoming in schoolkosten, sport- en culturele kosten. Bijvoorbeeld: het schoolreisje, schriften, boeken of een fiets. Deze vorm van bijzondere bijstand kan per schooljaar worden aan gevraagd. Een schooljaar loopt van 1 augustus tot en met 31 juli van het daaropvolgende jaar.
 - o *School-, sport- en cultuurkosten voortgezet onderwijs*.* Zie hierboven, maar dan voor kinderen op het voortgezet onderwijs.
 - o *Computerregeling.* Voor schoolgaande kinderen in groep 7 en 8 van het basisonderwijs, op het voortgezet onderwijs of op het middelbaar beroepsonderwijs tot 18 jaar kan een vergoeding worden aangevraagd voor een computer of laptop.
 - o *Tabletregeling.* Voor schoolgaande kinderen op het voortgezet onderwijs of op het middelbaar beroepsonderwijs tot 18 jaar kan een vergoeding worden aangevraagd voor een tablet.
 - o *Internetkosten.* Voor gezinnen met schoolgaande kinderen in groep 7 en 8 van het basisonderwijs, op het voortgezet onderwijs of op het middelbaar beroepsonderwijs tot 18 jaar kan een maandelijks vergoeding voor de internetkosten worden aangevraagd.
- *Bijzondere bijstand voor chronisch zieken en gehandicapten* (inkomensgrens tot 110% van de bijstandsnorm).* Chronisch zieken en/of gehandicapten, kunnen in aanmerking komen voor een tegemoetkoming in de meerkosten die zij moeten maken vanwege hun aandoening.
- *Bijzondere bijstand voor personen met de pensioengerechtigde leeftijd* (inkomensgrens tot 110% van de bijstandsnorm).* Inwoners met de pensioengerechtigde leeftijd en een laag inkomen, die niet in aanmerking komen voor de regeling chronisch zieken en gehandicapten, kunnen aanspraak maken op een tegemoetkoming in de kosten voor:
 - o Abonnementkosten voor bijvoorbeeld krant of telefoon
 - o Kosten voor sport en cultuur
- *Witgoedregeling/duurzame gebruiksgoederen (inkomensgrens tot 110% van de bijstandsnorm).* De witgoedregeling is bedoeld voor de aanschaf van duurzame gebruiksgoederen, zoals een tv of koelkast. Inwoners die de pensioengerechtigde leeftijd hebben, waarvan het inkomen gedurende drie jaar niet hoger is geweest dan 110% van de van toepassing zijnde bijstandsnorm, maken aanspraak op deze bijzondere bijstand.
- *Regeling maatschappelijke participatie (inkomensgrens tot 130% van de bijstandsnorm).* Inwoners van Wassenaar met een laag inkomen kunnen in aanmerking komen voor een tegemoetkoming in de kosten voor maatschappelijke participatie. Deze tegemoetkoming is bedoeld voor deelname aan sociale, culturele en sportieve activiteiten en bestaat uit een vast bedrag per persoon per jaar.
- *Collectieve zorgverzekering (inkomensgrens tot 130% van de bijstandsnorm).* Klanten krijgen een zeer uitgebreid aanvullend pakket met

een korting als gevolg van collectiviteit en als gevolg van een bijdrage van de gemeente. Klanten kunnen kiezen uit twee aanbieders: Zorg en Zekerheid en Menzis.

- *Individuele inkomenstoeslag* (inkomensgrens tot 110% van de bijstandsnorm).* Inwoners die langdurig (3 jaar) een laag inkomen hebben en nog niet pensioengerechtigd zijn, komen in aanmerking voor de individuele inkomenstoeslag. Zij krijgen eenmaal per jaar een geldbedrag dat vrij besteedbaar is. De hoogte van dit bedrag hangt van de individuele situatie (alleenstaand, alleenstaande ouder of gehuwd). Voorwaarden zijn o.a. dat de betreffende persoon:
 - o Geen zicht op inkomensverbetering heeft
 - o In het afgelopen jaar geen opleiding of studie volgde die wordt betaald door het Rijk
 - o Het afgelopen jaar geen maatregel opgelegd gekregen heeft van 20% of meer omdat niet aan arbeids- en/of re-integratieverplichtingen is voldaan.

Naast de gemeentelijke regelingen zijn er ook zelfstandige stichtingen die de kinderen van gezinnen met een laag inkomen ondersteuning geven. Stichting Leergeld Wassenaar is een dergelijke stichting.

In alle drie de gemeenten gelden criteria om in aanmerking te komen voor een bijdrage uit deze sociale fondsen. In hoofdlijnen zijn deze als volgt:

- Er zijn geen andere, voorliggende voorzieningen waar de betreffende persoon een beroep op kan doen, bijvoorbeeld bijstand of bijzondere bijstand.
- Het is betreffende personen niet te verwijten dat ze in deze problematische situatie terecht zijn gekomen.
- Een bijdrage uit het sociaal fonds moet een oplossing bieden.